

Sjöfartsverkets
ETISKA KOD

Generaldirektören har ordet s.4

Stort ansvar som statlig tjänsteman s.5

Vi värnar om förtroendet för Sjöfartsverket s.7

Öppenhet och rätt till insyn s.9

Professionellt bemötande,
antidiskriminering och likabehandling s.10

Förvaltning av den
statliga värdegrunden s.11

Generaldirektören har ordet

Foto Niclas Fasith

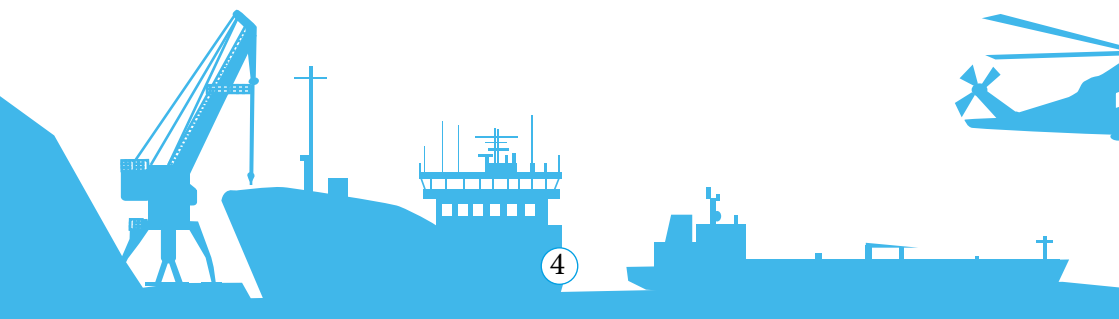
Som generaldirektör på Sjöfartsverket är jag stolt över den verksamhet som vi tillsammans bedriver. Jag är också stolt över det uppdrag som Sjöfartsverkets medarbetare har i egenskap av statsanställda och som utgör en viktig del av den svenska demokratin. Alla Sjöfartsverkets medarbetare ansvarar nämligen för att bevara förtroendet för den offentliga verksamheten. Tillit till staten och demokratin är avgörande för samhällsutveckling och välfärd. Här kan vi göra skillnad.

Den statliga värdegrunden utgår från grundlagarna och är utgångspunkten för alla som arbetar inom statsförvaltningen. Sjöfartsverkets etiska kod hjälper oss att omsätta både den statliga värdegrunden och våra egna värderingar öppet, professionalism och engagemang i handling.

Den etiska koden beskriver både hur Sjöfartsverkets medarbetare förväntas uppträda mot varandra och mot vår omvärld i övrigt. För oss som statsanställda är exempelvis principer om alla människors lika värde och rättssäkerhet grundläggande liksom att undvika korrupktion och andra oegentligheter. Den statliga värdegrunden utgör således en spelplan för hur vi ska förhålla oss i olika situationer. Ännu mer konkret blir det i de dilemmaövningar som vi löpande diskuterar på arbetsplatsträffar m.m. Här har Sjöfartsverkets chefer ett särskilt ansvar för att säkerställa att vår etiska kod följs i det dagliga arbetet.

Ta dig tid att läsa igenom Sjöfartsverkets etiska kod. Fundera över den statliga värdegrunden och hur den skapar principer och förhållningssätt just för dig, oavsett vilken roll du har i Sjöfartsverket. I Sjöfartsverkets interna styrdokument beskrivs mer i detalj vad som gäller för olika områden.

Katarina Norén,
Generaldirektör

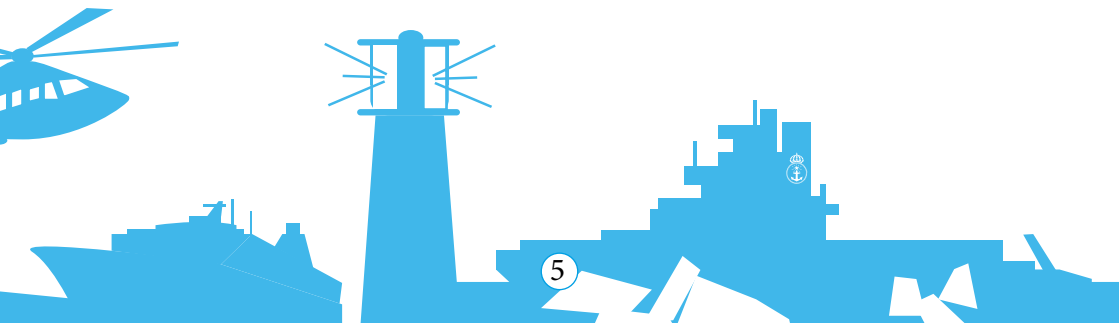

Stort ansvar som statlig tjänsteman

Sjöfartsverkets medarbetare är statstjänstemän och arbetar på medborgarnas uppdrag. Detta innebär ett stort samhällsansvar. Det ställs därför särskilt höga krav på att vi upprätthåller kraven på saklighet och opartiskhet för att inte rubba medborgarnas förtroende.

Sjöfartsverket ska ha en kultur som motverkar korruption och annat oetiskt handlande. För att uppnå detta behöver vi vara sakliga och opartiska i vår verksamhetsutövning. Den statliga värdegrunden har sin utgångspunkt i Sveriges grundlagar och kan sammanfattas i följande sex principer:

- **Demokrati** – Som statliga tjänstemän arbetar vi på medborgarnas uppdrag och ser till att de beslut som riksdagen och regeringen fattar blir verklighet.
- **Legalitet** – Vi måste känna till och följa de lagar och regler som gäller i vår verksamhet.
- **Objektivitet** – Som statliga tjänstemän ska vi agera sakligt och opartiskt. Vi måste därför vara uppmärksamma på de intressekonflikter som kan uppstå.
- **Fri åsiktsbildning** – Öppenhet och yttrandefrihet är grundläggande i en demokrati. Alla har som grundregel rätt till insyn i myndigheternas arbete. Det innebär att vi ska arbeta på ett öppet sätt, för att den statliga verksamheten ska kunna granskas.
- **Respekt för alla människors lika värde, frihet och värdighet** – Statliga tjänstemän ska behandla alla människor lika och med respekt. Det innebär att vi ansvarar för att inte tumma på de mänskliga fri- och rättigheterna samt att vi respekterar och skyddar människors personliga integritet.
- **Effektivitet och service** – I staten ska vi förena effektivitet och resurshållning med service och tillgänglighet. Vi ska ge allmänheten information, vägledning och råd på ett enkelt och begripligt sätt samt så snabbt som möjligt.

Sjöfartsverket har även en egen värdegrund som bygger på följande kärnvärden: *professionell, öppen och engagerad*. Värdegrunden ska genomsyra all vår verksamhet.

Sjöfartsverkets etiska kod bygger på den statliga värdegrunden samt myndighetens egen värdegrund och interna styrdokument. Koden är ett sätt att göra den statliga värdegrunden konkret samt ge stöd och vägledning i det dagliga arbetet. Samtliga externa aktörer ska alltid kunna förvänta sig att medarbetarna agerar utifrån den etiska koden. Sjöfartsverkets etiska förhållningssätt innebär även att det alltid ska tas hänsyn till den etiska koden när avtal eller partnerskap ska ingås.

Vi ställer krav på våra leverantörer att agera på samma sätt, dvs. med ett etiskt förhållningssätt så väl inom den egna organisationen som i eventuella mellanled i leverantörskedjan. I våra offentliga upphandlingar ställer vi krav på att leverantörer ska uppfylla våra etiska och sociala krav – det är en viktig del i vår affärsverksamhet.

Vi värnar om förtroendet för Sjöfartsverket

Sjöfartsverkets medarbetare ska uppträda på det sätt som förväntas av oss som statliga tjänstemän. Det är viktigt för att inte skada allmänhetens förtroende för myndigheten. Detta innebär att vi agerar sakligt och opartiskt i vår tjänsteutövning.

För att uppfylla objektivitetskravet i den statliga värdegrunden måste varje statsanställd respektera vikten av **saklighet och opartiskhet**. Det innebär i korthet att Sjöfartsverkets medarbetare ska följa lagstiftningen och respektera de regler som finns uppsatta i vår verksamhet. Myndighetens medarbetare har därför god kännedom om regler som styr **myndighetens förvaltning, inköp m.m.**

Genom att alltid respektera och agera utifrån gällande rätt skapar vi en god förvaltningskultur som inte bygger på egna intressen, subjektiva värderingar eller liknande och som motarbetar **korrupktion och oegentligheter**. Till korrupktion hör bland annat olika former av maktmissbruk, mutbrott, svågerpolitik och vänskapskorrupktion.

Sjöfartsverkets medarbetare ska alltid använda en försiktighetsprincip på **resor, möten eller vid representation** för att kunna säkerställa saklighet och opartiskhet. Det innebär att man avstår från deltagande som skulle kunna innebära att man framstår som partisk. Medarbetarna ska även undvika situationer där man blandar privata intressen med Sjöfartsverkets verksamhet.

Medarbetarna ska heller inte ta emot någon form av **gåva eller förmån** som kan uppfattas som opassande eller bedömas påverka verkets objektivitet eller opartiskhet. Det är viktigt att vi tydligt genom en aktiv handling tackar nej om vi erbjuds en gåva eller en förmån som skulle kunna uppfattas som opassande. Detta är viktigt för att undvika risken för mutbrott. Det är särskilt viktigt att vi aldrig tar emot någon förmån eller gåva som lämnas av myndighetens leverantörer, oavsett om det rör sig om mindre gåvor. För det fall en medarbetare blir skäligen misstänkt för att ha tagit emot en muta måste Sjöfartsverket anmäla medarbetaren till åtal.

Även om en situation i lagens mening inte innebär att en muta har tagits emot eller att jäv föreligger kan det ändå finnas omständigheter som helt enkelt inte "känns bra" och som därför kan ifrågasättas. Oegentligheter kan också förekomma i vitt skilda situationer, vilket alla anställda behöver vara uppmärksamma på. Genom att aktivt delta i t.ex. dilemmaövningar och dialoger ökar vi vår förmåga att fatta rätt beslut i svåra situationer.

Jäv och bisysslor

Statligt anställda får inte ha eget intresse i det beslut som ska fattas eller den verksamhet som myndigheten bedriver. Sjöfartsverkets medarbetare känner till vad reglerna om jäv innebär och varför de finns uppställda. Mot samma bakgrund får inte heller statligt anställda ha bisysslor som kan rubba förtroendet för vår opartiskhet eller skada arbetsgivarens anseende. Av Sjöfartsverkets kollektivavtal följer också att bisysslorna inte heller får vara arbetshindrande eller konkurrerande.

Effektivitet

Statliga tjänstemän har grundläggande krav på sig att fullgöra sina arbetsuppgifter på bästa möjliga sätt. Sjöfartsverkets medarbetare ska därför utföra sina arbetsuppgifter i rätt tid och på ett effektivt och rättssäkert sätt. Dessutom har medarbetarna en serviceskyldighet som innebär att vi ska lämna upplysningar, vägledning och råd till enskilda.

Sunda affärer

När Sjöfartsverkets medarbetare följer den etiska koden i allt arbete bidrar vi till mer sunda affärer. Genom att den statliga värdegrunden genomsyrar myndighetens affärer främjas en rättvis och sund konkurrens på marknaden. Sjöfartsverkets medarbetare ska agera affärsmässigt med ett etiskt förhållningssätt. Det innebär att alla avtal, överenskommelser och samarbeten ingås med den statliga värdegrunden som grund. Sjöfartsverkets förhållningssätt bidrar till ett tryggt och bättre dagligt arbete bland våra medarbetare, vilket även gynnar våra externa kontakter som därigenom får ett professionellt bemötande utifrån Sjöfartsverkets etiska kod.

Öppenhet och rätt till insyn

Grundläggande förutsättningar för den svenska demokratin är offentlighetsprincipen samt respekten för yttrande- och meddelarfriheten.

Sjöfartsverkets verksamhet ska präglas av öppenhet och rätt till insyn. **Offentlighetsprincipen** innebär att alla ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheten. Syftet är att offentlig verksamhet ska kunna följas och granskas utifrån, förutsatt att handlingarna är offentliga och inte belagda med sekretess. Sekretessbestämmelserna finns till för att skydda vissa av lagstiftaren utvalda frågor och uppgifter. Sjöfartsverket har en skyldighet att agera skyndsamt när allmänna handlingar begärs ut.

Sjöfartsverket följer offentlighetsprincipen och medarbetarna agerar professionellt och skyndsamt när handlingar begärs ut samt gör korrekta sekretessbedömningar.

För att kunna garantera öppenhet och allmänhetens insyn krävs att samtliga medarbetare sköter sina handlingar och sin **diarieföring**. Sjöfartsverket, liksom övriga myndigheter i Sverige, har lagstadgade krav på sig att diarieföra allmänna handlingar så snart de har kommit in till myndigheten eller har upprättats. Myndigheten följer även serviceskyldigheten, vilket innebär att medarbetarna skyndsamt lämnar upplysningar, vägledning, råd eller annan sådan hjälp till enskilda.

Sjöfartsverkets medarbetare förväntas förhålla sig lojala gentemot Sjöfartsverket, medarbetarnas anställning grundar sig nämligen på en ömsesidig lojalitet och förtroende. Detta benämns för **lojalitetsplikt** och innebär att medarbetarna ska tillvarata och främja verkets intressen. Medarbetarna har emellertid, såsom alla medborgare, yttrandefrihet och meddelarfrihet.

Yttrandefriheten är en grundlagsstadgad rättighet som ger oss rätt att fritt uttrycka oss i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor.

När Sjöfartsverkets medarbetare yttrar sig offentligt ska det framgå om uttalandena sker i egenskap av företrädare för myndigheten eller om yttrandet ger uttryck för en personlig uppfattning.

Yttranden för Sjöfartsverkets räkning ska ske av den som är ansvarig för frågan eller verksamheten eller den som har utsetts att vara representant för Sjöfartsverket i det aktuella ärendet, ofta Kommunikationsavdelningen.

Meddelarfriheten är en grundlagsskyddad rättighet som ger statligt anställda rätt att straffritt lämna uppgifter till massmedia i publiceringssyfte. Om inte annat anges i offentlighets- och sekretesslagen gäller meddelarfrihet även för uppgifter som omfattas av sekretess.

Rätten att lämna upplysningar är emellertid inte utan begränsningar, lagstiftaren har bedömt att vissa allmänna intressen ska tillåtas inskränka meddelarfriheten, exempelvis är meddelarfriheten begränsad om försvarssekretess gäller. Meddelarfriheten omfattar enbart muntliga uppgifter som lämnas till massmedia och därmed inte utlämnande av allmän handling. Meddelarfriheten är en central del av vår demokrati och syftar till att upprätthålla transparensen i samhället och för den offentliga verksamheten. Meddelarfriheten är även viktig för att misstänkta oegentligheter ska kunna uppmärksammas. När en medarbetare använder sig av sin meddelarfrihet är det förbjudet för Sjöfartsverket att efterforska vem som lämnat ut uppgiften (s.k. efterforskningsförbud). Sjöfartsverket får inte heller utsätta meddelaren för repressalier i de fall meddelaren är känd. En journalist får inte röja uppgiftslämnarens identitet, då anonymiteten för en meddelare, författare eller utgivare är skyddad (s.k. källskydd). Medarbetare har även möjlighet att anonymt rapportera misstänkta missförhållanden (se ytterligare information nedan).

Professionellt bemötande, antidiskriminering och likabehandling

Sjöfartsverkets medarbetare ska vara professionella i sin roll som statliga tjänstemän. Detta innebär bland annat att medarbetarna arbetar för likabehandling och antidiskriminering.

Sjöfartsverkets verksamhet ska bedrivas med respekt för alla människors lika värde. Sjöfartsverket tolererar inte någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande särbehandling och arbetar aktivt och systematiskt för att motverka en osund arbetsmiljö. Medarbetarna bemöter därför kollegor, kunder, leverantörer och andra intressenter på ett respektfullt sätt och förväntar sig att andra ger samma bemötande tillbaka.

Alkohol och droger

Sjöfartsverket tillämpar en nolltolerans som innebär att vår arbetsplats ska vara fri från bruk av alkohol, droger och spel. Med arbetsplats menas både fartyg, kontor och övriga lokaler. Den som använder läkemedel som kan påverka arbetsförmågan ska berätta det för närmaste chef. Spel om pengar, onlinespel eller liknande får inte förekomma på arbetstid eller på Sjöfartsverkets utrustning.

Förvaltning av den statliga värdegrunden

Sjöfartsverket arbetar för en god förvaltning av den statliga värdegrunden. Det är viktigt att Sjöfartsverkets medarbetare har kunskap om den statliga värdegrunden för att kunna motverka oegentligheter och annat oetiskt handlande i tjänsten.

Den statliga värdegrunden samt vår etiska kod kommer med jämna mellanrum att diskuteras bl.a. i samband med nyanställningar och på arbetsplatsträffar genom exempelvis etiska dilemmaövningar. Den genomsyrar också Sjöfartsverkets ledar- och medarbetaremodell.

Fråga din chef, Sjöfartsverkets chefsjurist eller skicka din fråga till etik@sjofartsverket.se om du känner dig osäker på vad som gäller i en situation utifrån den statliga värdegrunden eller vår etiska kod.

Påtala och utreda missförhållanden

Det är viktigt att Sjöfartsverkets medarbetare och andra personer som kommer i kontakt med vår verksamhet rapporterar misstänkta missförhållanden samt överträdelser av denna uppförandekod. Den som rapporterar missförhållanden får enligt lag aldrig utsättas för några repressalier från myndigheten, med undantag för om medarbetaren genom att rapportera gör sig skyldig till brott.

Om du känner till en omständighet som kan innebära en oegentlighet, kan du vända dig till din närmaste chef, till Sjöfartsverkets chefsjurist eller skicka ett meddelande till etik@sjofartsverket.se.

Om du inte vill röja din identitet kan du istället skicka ett anonymt ”vanligt” brev till [Sjöfartsverket, Chefsjuristen, 601 78 Norrköping](#). Sjöfartsverket kommer även att upphandla ett s.k. ”visslarsystem” där eventuella oegentligheter kommer att kunna anmälas.

Sjöfartsverket utreder alla missförhållanden och vidtar nödvändiga åtgärder. En medarbetare som har begått brott eller på annat sätt frångått sitt ansvar som statlig tjänsteman kan komma att anmälas till Sjöfartsverkets personalsvarsnämnd.

